

Izgledi i zbori

Vladimir Gligorov

Zagreb, 26.10.2009

Sadržaj

- Stanje stvari
- Kratkoročni izgledi
- Srednjoročni izazovi
- Koji model rasta?

Stanje stvari (I)

- Ove će godine pad bruto domaćeg proizvoda biti od 8% u Rumuniji i oko 6% u Bugarskoj i Hrvatskoj do 2-4% u većini drugih balkanskih zemalja, osim u Albaniji i na Kosovu gde će rast biti pozitivan
- Ako se računa gubitak na potencijalnom proizvodu, valja dodati još negativnih postotaka – između 4 i 6% verovatno
- Ti su gubici gotovo u celini trajni

Stanje stvari (II)

- Osnovni uzrok je pad spoljašnje i unutrašnje tražnje – što za posledicu ima povećanje štednje i smanjenje ulaganja i, posledično, manji spoljnotrgovinski i deficit na tekućem računu
- U većini zemalja, nominalna stabilnost je očuvana – jer je teret uravnoteženja pao na realnu privredu – smanjeni su pre svih spoljna razmena i industrijska proizvodnja

Stanje stvari (III)

- Sredinom godine je došlo i do stabilizovanja proizvodnje, mada će se efekti na dohotke i zaposlenost osećati još neko vreme
- Konačno, povećani su fiskalni deficiti, pre svega zbog pada prihoda, mada je verovatno da je pad javnih rashoda bio manji nego pad proizvodnje
- Eksterni bilansi su poboljšani – negde više negde manje
- Stabilnost je uglavnom očuvana – za sada – to je doprinos recesije

Zašto?

- Pre svega zato što su balkanske zemlje rizikovale oslanjajući se na ekonomske politike zasnovane na eksternim debalansima, procikličnoj fiskalnoj politici i fiksnih tečajeva
- Značajan broj zemalja se suočavao sa nevoljama i pre nego što je izbila kriza: Hrvatska i Srbija pre svih
- U skoroj budućnosti nije relano očekivati povratak na dosadašnje izvore rasta

Kratkoročni izgledi

- U ovom času, nije lako videti da bi sledeća godina mogla da bude naročito povoljna
- U većini zemalja je moguće da će rast biti negativan ili na nuli
- Ovo zato što se ne može očekivati značajno poboljšanje privatne potrošnje, a teško je videti brzi oporavak izvoza
- Uz to, javna će potrošnja morati da se smanjuje
- U nekim zemljama će investicije uticati na nešto pozitivnija kretanja

Srednjoročni izgledi

- Zavise od promene modela rasta
- Zapravo, i kratkoročni izgledi bi mogli izgledati bolje ako se pokaže spremnost da se promeni ekonomska politika
- Ključno je oslanjanje na izvozni sektor
- Jer će se stanovništvo, banke i država razduživati

Dugoročni izgledi

- Demografija je najveći problem
- Inače, ova regija ima uslove da bude razvijena kao i bilo koja druga regija u svetu